

10/B. A NAGY CSALÁS (1Móz 27,1–45)

Gyülekezeti óraszám: 1. Egyházi iskolák óraszám: 1.

TEOLÓGIAI ALAPOZÁS

(Felhasznált irodalom:

Bartha Tibor (szerk.): Keresztyén Bibliai Lexikon. Budapest, 1995, Kálvin Kiadó.

Biblia magyarázó jegyzetekkel. Budapest, 1996, Kálvin Kiadó.

Bright, John: Izrael története. Budapest, 1968, Egyetemi nyomda.

Jubileumi kommentár/A. Szentírás magyarázata. Budapest, 1995, Kálvin Kiadó.)

A két testvér viszonyában újabb törést okoz az, hogy Izsák, aki minden bizonnyal nem tud két testvér megállapodásáról az elsőszülöttséggel kapcsolatban, vagy nem akar tudomást venni róla. Halálát érezve meg akarja Ézsaut áldani. A kedvenc fiú természetesnek veszi, hogy övé lesz az áldás. Rebeka Jákób pártján áll. Talán azért is, mert benne látja azt a személyt, aki majd gondoskodik róluk idős napjaiban, ami szintén az elsőszülött kötelessége. Akárhogyan is történt, Rebeka a kitervelője a csalásnak. Jákób tiltakozik, de nem erkölcsi aggályai vannak, csupán a következményektől tart. Mi lesz, ha kiderül a csalás, és áldás helyett átkot von magára? Rebeka terve kész. Hihetővé kell tenni, a két testvér cseréjét. Ebben segít a leölt kecske szőre, Ézsau ruhája, de legfőképpen az, hogy Izsák már szinte vak, így nem láthatja, hogy Jákób jön be hozzá Ézsauként.

Izsák még így is gyanakszik, de végül megáldja Jákóbot.

Az áldás: kimondott szóval, üdvhozó erőt közvetíteni. Isten így áldja meg a teremtett világot, Ábrahámot, stb.

Ember is áldhat embert. Ez az áldás akkor lesz hatásos, ha Isten felhatalmazása alapján történik. Izsák Ézsau helyett Jákóbot áldja meg, nyilván Isten akaratából. Ezért is van, hogy az egyszer kimondott áldás nem fordítható vissza és nem pótolható más, hasonló erejűvel. Innen érthető az, hogy Izsák vonakodik egy másik áldást adni Ézsauinak, amikor kiderül, hogy Jákób elcsalta az eredeti áldást.

Ezzel a két testvér viszonya végképp megromlani látszik. Ézsau csak apjára való tekintettel nem öli meg Jákóbot, Rebeka pedig megszervezi szeretett fia szökését.

Jákób jogosan tart igényt az áldásra, hiszen az az elsőszülött joga, ő pedig megvette ezt a jogot egy tál lencséért Mégis mivel ilyen rafinált módon szerzi meg az áldást, Ézsauinak alapot ad arra, hogy alattomos csalásnak bélyegezze azt.

Jákób tehát elmenekül. Rebeka reméli, hogy hamar viszontlátja, és nem sejtja, hogy a búcsúzás pillanatában látja utoljára szeretett fiát.

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

Kb. 10 éves korukig a gyermekek egy nézőpontból figyelik és értékelik az erkölcsi dilemmákat. Általában annak a személynek az álláspontjával azonosulnak, akinek a gondolkodásmódja közel áll az övékéhez – vagy akinek át tudják élni a helyzetét. Kohlberg erkölcsi ítéletalkotási fokozatai ugyan nincsenek életkorokhoz kötve, de a tanulók konkrét gondolkodásmódja és egyéb korosztályi sajátosságai alapján Ézsau és Jákób történetét a másodikos gyerekek háromféleképpen értékelhetik.

Ha az erkölcsi ítélőképességük heteronóm, akkor abszolút a büntetés a befolyásoló a szabályok megtartásában a számukra. Amit nem büntetnek, azt meg lehet tenni – ill. ami nem derül ki. Jákób tette azért rossz a számukra, mert rossz következménye van: Ézsau meg akarja érte büntetni.

Ha a prekonvencionális – individualista szakaszban vannak, akkor úgy vélekednek, hogy a szabályok betartása akkor fontos, ha ez a személyes érdekeikkel egyezik. Tipikusan „élni és élni hagyni” elv ez. Azok a gyerekek, akik így vélekednek, azok szerint azért nem volt helyes Jákób tette, mert ezzel elvette azt, ami Ézsaué, és még menekülnie is kellett.

A harmadik jellemző szemléletmód a konvencionális erkölcs fázisa, ahol a szabályok betartásában a közvetlen környezet: család, barátok elvárásai fontosak. E szerint az értékítélet szerint mivel Ézsau örökölte volna az elsőszülöttségi jogot idősebb testvérként, nem volt helyes Jákóbnak azt elvennie tőle. A történetek során főként Jákób kerül előtérbe, ezért meg hasonlítás is támadhat bennük: Jákób csaló, azaz rossz, Isten azonban mégis szereti őt. Jákób története – különösen a megváltozása – lehetőséget ad arra is, hogy a gyermek felismerhesse, hogy a hibás, rossz tettek ellenére is lehet közel lenni Istenhez, és van lehetőség a változtatásra.

A TÉMÁHOZ KAPCSOLÓDÓ KÖVETELMÉNYEK:

Minimum	Optimum
<ul style="list-style-type: none"> • Bátorítással vegyen részt az órán a hittanoktató által kezdeményezett feladatokban, játékokban, közös beszélgetésekben, közös éneklésében, imádkozásban. • Segítséggel értelmezze a lecke Igéjének üzenetét: Pál 1. levele a korinthusiakhoz 16,14. • Segítő kérdések alapján tudja elmondani Ézsau és Jákób történetét. 	<ul style="list-style-type: none"> • Önállóan vegyen részt az órán a hittanoktató által kezdeményezett feladatokban, játékokban, közös beszélgetésekben, közös éneklésekben, imádkozásban. • Saját korosztályának és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten tudja értelmezni a lecke Igéjét: Pál 1. levele a korinthusiakhoz 16,14. • Legyen képes önállóan elmondani Ézsau és Jákób történetét.

ÓRAVÁZLAT–JAVASLAT

Fő hangsúly: Vannak Isten szerinti eszközök a célhoz való eljutáshoz.

Értelmi cél: Arra való rámutatás, hogy a cél nem szentesíti az eszközt.

Érzelmi cél: Az irigység, nagyravágyás tapasztalatainak feltárása.

Pragmatikus cél: A megfelelő célhoz kapcsolódó Isten szerint elfogadható eszközök megtalálására minták mutatása.

Óra fő része	Javaslatok	Módszertani javaslatok, Taneszköz
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	<p>Kapcsolódó feladat: 4. f.</p> <p>Beszélgetés az alábbi két történet kapcsán (korábbi egyházi munkafüzeti feladat):</p> <p style="padding-left: 40px;">1. Jancsi és Sanyi ikertestvérek, és a második osztályba járnak. Jancsi már nagyon régóta vágyott egy különleges aranyszínnel író tollra. Épp olyanra, mint amilyen az osztálytársának, Katinak volt.</p>	

	<p>Egyszer, amikor hetes volt, látta Kati tollát a padon. Fogta magát, elvette és beledugta a testvére táskájába.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ti mit tettek volna Jancsi helyében? • Sanyi mit érezhetett, mikor rátalált otthon a Kati tollára? <p>2. Marci is másodikos volt. Már napok óta alig evett valamit, mert otthon nem volt ennivalója a családnak. Mikor minden gyermek a hittankönyvét nézte, Marci óvatosan kivette a padtársa tízórajját a padjából. Jelentkezett és kikérezkedett és gyorsan megette a vajaskiflit.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mi a véleményed Marciról? • A padtársa mit gondolhatott, hova lett a kiflije? <p>Közös feladatértelmezés</p> <ul style="list-style-type: none"> • csoportos munka (min. 10 perc) • a két történet közötti hasonlóságok és különbségek megbeszélése • értékelés (megerősítő, bátorító) <p>A beszélgetés irányvonalai:</p> <ul style="list-style-type: none"> – A vágyak, a kívánságok bennünk vannak. Mindnyájunknak vannak vágyai, de azok beteljesedése nem mindig következik be. Milyen érzésekkel jár a beteljesedés és a be nem teljesedés? – A vágyak között is vannak különbségek. Nem ugyanaz, ha valaki éhezik és ételre vágyik, mint ha valaki egy játékra vagy valami csecsebecsére áhítozik. – Hogyan érem el a vágyaim beteljesedését? Van-e erre szabály? Mit kell, szabad és nem szabad megtennem azért, hogy vágyam teljesüljön? <p>Beszélgessenek a gyerekek arról, hogy vajon miért tette a szereplő azt, amit tett?</p> <p>Mit lehetett volna tenni helyette?</p> <p>Hogyan hatott másokra a cselekedete?</p>	
<p>Feldolgozási javaslat</p>	<p>Tankönyvi szöveg-feldolgozási javaslat Történetmondás vázlata</p> <ul style="list-style-type: none"> • Izsák öregsége és következménye. • Izsák hívátja Ézsaut. • Rebeka és Jákób terve. • Jákób megszerzi az áldást. 	<p>Munkáltató tankönyv</p> <p>beszélgetés, csoportmunka Problémafelvetés</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Ézsau hazatérése, haragja. • Jákób menekülni kényszerül. <p>Legyen hangsúlyos az, hogy Jákób tette mindent összekuszált, Ézsau haragja pedig lehetetlenné tette a megoldást. Az is szóba kerülhet, hogy gyakran idő kell ahhoz, hogy a haragunk lecsillapodjon.</p> <p>Kapcsolódó feladat: 2. f. Közös feladat értelmezés</p> <ul style="list-style-type: none"> • beszélgetését • értékelés (megerősítő, bátorító) <p>ARANYMONDÁS: A szöveg értelmezése, a történet és az aktuális élethelyzetre való vonatkoztatása, memorizálása</p> <p>Feladattár: a harmadik kérdéssel kezdjük, mert ez kapcsolódik az aranymondáshoz.</p>	<p>Erkölcsei ítéletalkotás</p> <p>egyéni néma olvasás, Megfigyelési szempont: ismeretlen szavak, fogalmak értelmezése, esetleges magyarázata (áldás) közös hangos olvasás vélekedések, érzések gondolatok egyénenkénti meghallgatása)</p> <p>beszélgetés, csoportmunka</p>
Házi feladat	1. f.	Munkáltató tankönyv

TOVÁBBI ÖTLETEK

1. Képelemzési és szövegelemzési módszertani segédlet

TKEI 52-53. o. és TKGY 50-51. o.

A képen látható:

Kétoldalas kép, egységes történetet illusztrál. A kép negatív érzéseket, indulatokat közvetít. A kép hangulata drámai, tragikus: Jákób félve menekül, Rebeka fél és aggódik, Izsák csalódott és beteg, öreg, meghalni készül. Ézsau mérhetetlen düh, harag látszik. Mintha átkozódna, bosszút forralna – kéztartásából erre lehet következtetni. Mivel Ézsau a kép előterében van, még nagyobb erejűnek tűnik indulata.

Instrukció a kép olvasáshoz és a kapcsolódó szöveg elemzéséhez

- Felismered-e a képen látható szereplőket? Kik ők?
- Figyeld meg őket, mit érezhetnek? Vedd sorra a szereplőket!
- Ki lehet, aki menekül és miért?
- Ki az, aki aggódik és fél? Miért?
- Ki az, aki betegen fekszik a sátorban és csalódottan fogja a fejét? Miért?

- Ki az, aki dühöng, haragszik? Miért?

Szövegfeldolgozás:

Rávezetés:

• Az alábbi szavakat foglalj mondatba, és magyarázd példával!
Csalafinta, becsap, csal, hazudik, rászed, megtéveszt, átver, ámít.

- Meséld el, ha volt olyan, hogy téged vagy a barátodat becsapták? Hogyan történt? Mit éreztetek?

Jelentésadás:

Megfigyelési szempont: Mit jelent a történet alapján a csalás? Ki az, aki csalt, és ki az, akit megcsaltak?

A történet ismertetése:

- Első benyomások meghallgatása: gondolatok, érzések, vélemények.
- A megfigyelési szempont megbeszélése.

A szakaszos szövegfeldolgozás, a megbeszélés lényegi pontjai:

1. „Amikor... szeretem”
  - Milyen volt Izsák és mi volt a szándéka?
  - Mit kért Ézsautól?
  - Mit jelent az áldás, ami az elsőszülöttnek jár?
2. „Rebeka... Hadd öleljelek meg!”
  - Mit tett Rebeka és Jákób? Miért?
  - Mi a véleményed arról, hogy Jákób Ézsauinak öltözött?
  - Miért nem vette észre ezt Izsák?
  - Mit érezhetett Jákób?
  - Mit gondolhatott Rebeka?
3. „Izsák... nem hagyta el őt”
  - Izsák hogyan áldotta meg Jákóbot Ézsau helyett?
  - Hogyan derült ki az igazság?
  - Mi történt ezután? Ézsau mit mondott? Rebeka mire kérte Jákóbot? Jákób hova menekült?
  - Mi a véleményed a történet szereplőiről? Milyeneknek tartod őket?

Reflektálás:

Mit tanácsolnál Izsáknak, Rebekának, Jákóbnak, Ézsauinak?

Feladatjavaslat az aranymondáshoz:

Aranymondás: „Minden dolgotok szeretetben menjen végbe!”

- Válaszd ki a felsoroltak közül, mi a te dolgod az iskolában? Karikázd be!

egyedül tanulni	játszani a társaimmal	felmérőt írni	csoportban dolgozni	figyelni a tanárra	figyelni a társaimra	beszélgetni, nevetgélni

- A második sorban jelöld, melyik dolgot szeretted és melyiket nem! /„sz” = szeretem, „n” = nem szeretem /
- Gondolkozz el azon, hogy a „nem szeretem” dolgokat hogyan lehetne megszeretni?
- Mit üzen neked az aranymondás, fogalmazd meg, mondj példát rá!
- Mi lehet a következménye, ha haraggal intézed el a dolgaidat?

2. Ismétléshez: Vigyázz! Csalás!

Meséljük el úgy a történetet, hogy mindig egy-egy elemet, részletet megváltoztatunk. A gyerekek feladata, hogy jelezzék, ha észreveszik. Csoportfüggő, hogy milyen módon kérjük a jelzést (álljanak fel, jelentkezzenek, tapsoljanak, integessenek stb). Ha nem jeleznek, akkor meséljük tovább addig, amíg nem veszik észre a csalást.

(Eredeti ötlet: Miklya Luzsányi Mónika-Miklya Zsolt: Játéktár a Mesélő Bibliához, Harmat Kiadó, 2012; 6/V.)

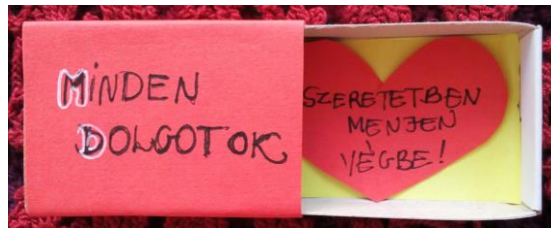
3. Kézműveskedés: Aranymondás

„Minden dolgokat szeretetben menjen végbe. „ (1Kor 16,14)

Aranymondás-gyufásdoboz.

Szükséges hozzávalók:

- gyufásdoboz
- piros lapok
- előre kivágott piros szívek
- olló
- toll
- ragasztó

4. Imádságra nevelés: Jákób megbánja a tettét

Kérjük meg a gyerekeket, hogy fogalmazzanak meg egy-egy imádságot, amit akkor mondhatott volna el Jákób, amikor rádöbben, hogy becsapta:

- az édesapját
- a testérét
- rosszat tett Isten ellen.

Mindhárom imádság 3 részből álljon:

- a) rossz cselekedet megnevezése
- b) rossz cselekedet/bűn miatti érzés megfogalmazása
- c) bocsánatkérés

Variációs lehetőség: Három sarkot jelölünk ki a három szereplőnek. A három alpontot leírjuk egy-egy lapra, hogy láthassák a gyerekek.